

БАГАТОРІВНІВІСТЬ СИНТЕЗУ МИСТЕЦТВ НА ПРИКЛАДІ ОБ'ЄКТІВ ДИЗАЙНУ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙ

Анотація. У статті розглянуто п'ять рівнів синтезу мистецтв на прикладі об'єктів дизайну в контексті інновацій: 1) синтез об'єктів дизайну з іншими видами мистецтв в цілому, 2) з декоративно-прикладним та образотворчим мистецтвом, 3) між гілок дизайну, 4) всередині гілки дизайну, 5) за визначальним принципом синтезу.

Ключові слова: синтез мистецтв, об'єкти дизайну інновації.

Анотация. Многоуровневость синтеза искусств на примере объектов дизайна в контексте инноваций. Мараховский А.А., Кузнецова И.А. В статье рассмотрено пять уровней синтеза искусства на примере объектов дизайна в контексте инноваций: 1) синтез объектов дизайна с другими видами искусств в целом, 2) с декоративно-прикладным и изобразительным искусством, 3) ветвей дизайна, 4) внутри ветви дизайна, 5) по определяющему принципу синтеза.

Ключові слова: синтез искусств, объекты дизайна, инновации

Annotation. The arts synthesis set of levels by the examples of design objects in the innovations context. Marachovskij A.A. , Kuznetsova I.A. Five levels of arts synthesis by the example of design objects in the innovations context are considered in article. They are 1) design objects synthesis with other kinds of arts as a whole, 2) with decoratively applied and the fine arts, 3) between branches of design, 4) inside a branch of design, 5) by a determining principle of synthesis.

Key words: arts synthesis, design objects, innovations.

Постановка проблеми. У мистецтвознавстві вивчається питання синтезу мистецтв, що є органічним з'єднанням різних мистецтв або видів мистецтва в художнє ціле, яке естетично організовує матеріальне і духовне середовище існування людини. При цьому мається на увазі створення нового художнього явища або об'єкту, за якістю того, що не зводиться до суми складових його компонентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У історії мистецтва досліджені різноманітні форми синтезу. Наприклад, Р. Борисова [1] розглядав синтез архітектури з іншими видами мистецтв. Питання про природу синтезу мистецтва вивчалось Зісь А. [2]. При сучасному аналізі створених витворів мистецтва автори часто описують їх з погляду синтезу мистецтв, не підкреслюючи його значення. Наприклад, в [3] фактично розглянутий синтез об'єктів промислового дизайну з декоративно – прикладним мистецтвом, а саме вишивкою.

Відлення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячена дана стаття. Наукові роботи про синтез мистецтв зазвичай носять описовий характер. Класифікаційні ознаки структури синтезу мистецтв мало вивчені. Інноваційні аспекти, що впливають на синтез

мистецтв, мало вивчені. Синтез мистецтв на прикладі об'єктів сучасного промислового дизайну також вимагає детальнішого вивчення. Хоч дисципліна «Синтез мистецтв» і вивчається у ВНЗ, багатоуровневість синтезу мистецтв на прикладі об'єктів дизайну в контексті інновацій не розглядалася раніше.

Метою роботи є аналіз багаторівневого синтезу мистецтв на прикладі об'єктів дизайну в контексті інновацій

Основна частина. Суспільна потреба в ширшому і цілісному віддзеркаленні дійсності народжує об'єднання видів мистецтва і дизайну в новий синтетичний вигляд. Архітектуру і монументальне мистецтво почали оцінювати як що постійно тяжіють до об'єднання, створюють архітектурно – художній синтез. У таких об'єктах живопис і скульптура, виконуючи власні завдання, розширюють і допомагають зрозуміти архітектурний образ. У такому просторово – пластичному синтезі зазвичай беруть участь декоративно - прикладне мистецтво, а також витвори станкового мистецтва.

Якщо розглядати синтез дизайну і мистецтв в історичному аспекті, то треба показати вплив декоративно-прикладного мистецтва. При вивченні візуального ряду ілюстрацій книги Самойловича В.П. [4] по народній архітектурній творчості синтез мистецтв розгортається у всій своїй національній глибині. Синтез мистецтв історично обумовлений, автори даної статті готують відповідне дослідження.

Перший рівень синтезу можна визначити при синтезі об'єктів дизайну з іншими видами мистецтв. При цьому мається на увазі мистецтво в цілому. Для створення базису схеми багатоуровневості синтезу мистецтв на прикладі дизайну зведемо в таблицю №1 по одному прикладу з різних рівнів синтезу.

Можна привести привести приклад введення кінематографічного зображення в WEB – дизайн. Дизайн WEB-сайтів порівняно новий і перебуває в стадії свого принципового вдосконалювання. У науковій праці Бородаєва Д. [5] сформульоване визначення WEB-дизайну; WEB-сайт розглянутий з позицій естетичних властивостей візуальних комунікацій і специфіки графічного дизайну. Виявлені основні стилістичні напрямки в практиці WEB-дизайну: авторські стилі та напрямки: «текстовий», «поліграфічний», «інтерфейсний», «динамічний», «комбінований». У динамічну складову стилістичних напрямків можуть увійти кінематографічні зображення ігрового фільму, документальна кино- хроніка, мультиплікаційні фільми.

У першому стовпці таблиці приведемо приклад оформлення сайту АК&М Online News фінансової групи «Російський стандарт», що знаходиться в Інтернеті з 2006 р. по теперішній час. Це приклад динамічної моделі в практиці WEB-дизайну. З описаних Бородаєвим Д. найбільш складними при створенні й найцікавішими при сприйнятті є саме динамічні моделі. Динамічна модель цікава тим, що при відкритті WEB - сайту видно нижня частина ніг, та, на яку традиційно звертають увагу при

Многоуровневость синтезу мистецтв на прикладі об'єктів дизайну в контексті інновацій				
Рівні синтезу				
Перший	Другий	Третій	Четвертий	П'ятий
з іншими видами мистецтв	з іншими видами декоративно-прикладного і образотворчого мистецтва (ДПОМ)	між гілок дизайну	всередині гілки дизайну	за визначальним принципом синтезу
Приклади				
Синтез графічного дизайну з кінематографією	Синтез промислового дизайну з ДПОМ	Синтез графічного та промислового дизайну	всередині гілки промислового дизайну	Синтез за принципом композиційної рівноваги
Динамічний рядок в WEB-дизайні	Вишивка по деревині Reddish Studio	Флеш-сайт	Крісло «Василь»	Стілець Bombo для компанії Magis
				

оцінці акуратності і багатства господаря взуття. Той самий час, що були видні туфлі, розробником сайту відводиться на швидкий перегляд всієї елегантно намальованої фігури в діловому костюмі 5 днів в тиждень і в елегантному домашній одязі у вихідні дні. В результаті асоціативний ряд шикується з акуратністю, надійністю, багатством фінансової групи. Сприяє цьому синтез мультиплікаційного кіно з графічним статичним дизайном.

Другий рівень – синтез декоративно-прикладного, образотворчого мистецтва і дизайну. Синтез промислового дизайну з декоративно-прикладним мистецтвом представлений в другому століці таблиці №1 у вигляді сучасної вишивки по деревині дизайнерами Reddish Studio.

Розглянемо третій рівень - синтез гілок дизайну. Три основних гілки сучасного дизайну: дизайн промислових виробів, графічний дизайн, дизайн середовища - об'єднують велику кількість його спеціалізацій. Флеш-сайт, який можна використати, як шаблон, уявлен в узагальненій таблиці №1, можна розглянути як приклад синтезу графічного дизайну і промислового дизайну. Ще років п'ять тому об'єкт промислового дизайну флеш-сайт просто не існував, а в даний годину удосконалюється його дизайн. Текст, зображення й музика на флеш-сайті можуть бути не тільки записані, але й відредаговані. При аналізі флеш-сайта можна відзначити вищезгадану багатогранність синтезу. Перший урівень синтезу видний в з'єднанні об'єкту дизайну (флеш-сайта) з кінематографією і музикою.

Четвертий урівень - всередині гілки дизайну. Дизайн промислових виробів – художньо-проектна діяльність, спрямована на розробку промислових виробів з високими споживчими якостями, яка охоплює проектування найрізноманітніших предметів та їх комплексів для подальшого виготовлення їх промисловим способом. Сюді входять побутові речі, промислові прилади, верстати, меблі, одяг, засоби транспорту. Розглянемо синтез дизайну засобів транспорту та меблів на прикладі спроектованого в 1927-28 р. клубного крісла Брейера М., що з'явився в шестидесяті роки ХХ в. під назвою «Василь». Ідея використання конструкцій із сталевих трубок прийшла Брейеру під час їзди на велосипеді, оснащеному гнучкими сталевими ручками [6].

П'ятий рівень синтезу дизайну та мистецтв визначається концептуальним пріоритетним принципом синтезу. Якщо для витвору мистецтва в цілому це найчастіше художній образ, то в окремих видах мистецтва, що синтезуються з дизайном, це, швидше за все, прийоми композиції.

Статичність форми, як відомо, - це незмінність виражальних властивостей форми за всіма напрямками розвитку в її межах. Динамічність форми – закономірна зміна виражальних властивостей форми в якому-небудь одному напрямку в її межах. Характер динамічності повинний бути підтриманий і розвинений внутрішніми розчленуваннями і елементами, тоном і кольором. Важливою властивістю композиції є рівновага форми, при якому всі елементи збалансовані між собою. Представлений раніше в

таблиці 1 стілець Vombo для компанії Magis, розроблений Стефано Джованньоні в 1999 р., показує, що композиційна рівновага неадекватна простій рівності і величин. Вона залежить від розподілу основних мас композиції відносно її центру і зв'язана з характером організації площини або простору, з пропорціями, з розташуванням головної і другорядних осей, з пластикою форми, з кольоровими і тональними відношеннями окремих частин цілого. Не дарма даний стілець часто використовується в інтер'єрах кафе.

Композиційна рівновага по-різному проявляється в симетричних і асиметричних формах. У результаті диспропорції частин і цілого їх явної неспівмасштабності навіть симетрична форма стає невірноваженою. У цьому контексті необхідно вказати на дослідження Євіна І., який уточнивши з точки зору порівняно нової міждисциплінарної науки синергетики традиційний термін „принцип композиційної рівноваги”: структурні й кольорові елементи картини мають бути розміщені так, щоб урівноважувати одне одного. Євін довів [7], що принцип нестійкої рівноваги є фундаментальним принципом композиції для всього мистецтва. Таким чином, принцип нестійкої рівноваги є важливий складовій при інноваційному дизайні, як і пов'язані з ним статика і динаміка форми.

Те, що не можливо було створити 30 років тому, стає реальним. У таблиці №2 приведені сабвуфер, створений в напівпрозорій новій для

Таблиця №2

Равновестіє в об'єктах дизайну		
Симетрія, статичність	Динамічність, диссиметрия	Рівновага при динамічності форми
Джонатан Айв та Design Team	Альберто Меду та Паоло Ріzzато	Альберто Меду
Сабвуфер iSub для компанії “Harman Kardon”, 1999	Робочий світильник Fortebrasso для компанії “Luceplan”, 1998	Крісло “Плаваючий каркас” для компанії “Alias“, 2000
		

часу створення трактуванню. Тут видно синтез мистецтв в нетрадиційному застосуванні матеріалів для промислового дизайну – напівпрозора матеріалу узятя з дизайну середовища. При розгляді світильника Fortebrasso треба задуматися про те, яка була б його форма і динаміка цієї форми сто років тому, до розквіту функціоналізму. Промисловий дизайн прототипного проектування зробив вплив на авторський дизайн, проявляючи синтез у

впливі техніки і технологій. До такого ж синтезу можна віднести і крісло «Плаваючий каркас».

На композиційну рівновагу впливають такі фактори, як форма об'єктів, колір, стійкість і нестійкість об'єктів худе.

Відомо, що ступінь динамічності геометричної основи форми ті її окремих елементів повинні бути однаковим інакше різниця в ній призведе до порушення цілісності. Гармонійна цілісність форми є результат умілої супідрядності елементів. Відомий дизайнер Рашид Карим підкреслює, що «різноманіття, відмінність, складність і зміна – все це є частиною кожної цілісної конструкції» [8, С.150]. Можна розглянути, як сам Рашид оцінив результати конкурсу, проведеного фірмою «Добриня» в Україні по стилізації стільця Рашида (2008 р.). Перше місце за цілісність і сучасність інноваційного образу розробленого ним стільця Рашид віддав роботам Павля Іслямова. Розглянемо їх з погляду цілісності. Перший білий стілець з жовтими виїмками - сучасний асоціативний образ внутрішнього змісту яйця в контексті формоутворення стільця Рашида. Об'єкт дизайну цілісний, але робота з кольором мало показує на синтез мистецтв. Стілець ISKOOP? ґрунтується на синтезі усередині промислового дизайну, розглянутому вище. Стілець С7 – оригінальний синтез нових технологій сантехнічного устаткування з меблями. При цьому не порушилася концепція стільця Рашида, збереглася цілісність образу, залишилася супідрядність частин цілому, але змінилося прочитання художнього образу, залишаючись сучасним.

Таблиця №3

Цілісність форми роботах Павля Іслямова в прочитанні образу, певного Рашидом Керімом		
CHEESE	ISKOOP?	C7

Концептуальні пріоритетні принципи п'ятого рівня синтезу визначаються різними цілями, що стоять перед дизайнером. Наприклад, це може тат оцінка по інновационности впливи нових матеріалів на створення об'єктів дизайну. Так можна оцінити сидіння з полістиролу для компанії Edra, створене Россом Лавгроувом в 2000 р., і комп'ютер Power Mac G4 для компанії Apple computer, створений Джонатаном Айвом та Design Team з нових матеріалів. Сидіння для компанії Edra асоціюється з мозаїчною центросиметричною композицією, а комп'ютер сприймається як елегантний

помічник дизайнера завдяки декоративному яблуку і чотирьом декоративним кутовим елементам в контексті синтезу мистецтв. Завдяки появі нових технологій і нових матеріалів виявилось можливим синтезування дизайну і мистецтв в розглянутих об'єктах промислового дизайну.

Вісновки. Синтез мистецтв на прикладі об'єктів дизайну в контексті інновацій оцінюється як багаторівневий. Перший рівень синтезу можна визначити як синтез об'єктів дизайну з іншими видами мистецтв, другий – синтез об'єктів дизайну із з декоративно-прикладним і образотворчим мистецтвом, третій – синтез гілок дизайну, четвертий - усередині гілки дизайну, п'ятий - визначальним принципом синтезу. На п'ятому внутрішньовидовому синтезі інноваційного дизайну важливі принципи цілісності і нестійкої рівноваги. Можливості синтезу мистецтв в дизайні в контексті інновацій розширюються завдяки введенню нових матеріалів.

Перспективі досліджень. Все, що включає інноваційні технології, відповідає самій суті дизайну. Дослідження окремих спеціалізацій дизайну з погляду інновацій бачиться як перспективне. Цікаво також провести і економічну оцінку інноваційного дизайну.

Література

1. Борисовський Г.Б. Наука, техніка, мистецтво. Думки про сучасну архітектуру. – М.: Наука, 1969.- 150с.
2. Зісь А. До питання про природу мистецтва і деякі аспекти його дослідження // Мистецтво і точні науки. – М.: Наука, 1979. – С.3-23.
3. Чупрінська Л.В., Мараховський А.А. Традиції і новації в створенні об'єктів промислового дизайну на базі національної вишивки – подано до друку
4. Самойлович в.П. Народна архітектурна творчість.- К.: Будівельник, 1977.- 230с.
5. Бородаєв Д.В. Веб-сайт як об'єкт графічного дизайну: Дис...канд. мистецтвознавства: 05.01.03. – Харків, 2004. – 165 с.
6. Міллер Дж. Меблі. Всі стилі від старовини до сучасності: пер. з англ. / Джудіт Міллер: Предісл. Давида Лінлі. – М.: АСТ Астрель, 2006. – 559с.
7. Евін І.А. Синергетика мозку і синергетика мистецтва. – М.: ГЕОС, 2001.- 164 с.
8. Дизайн ХХІ століття / під ред. Ш. і П. Фієлл; пер. з англ. А.В.Шипілова. – М.:АСТ, 2008. – 192с.